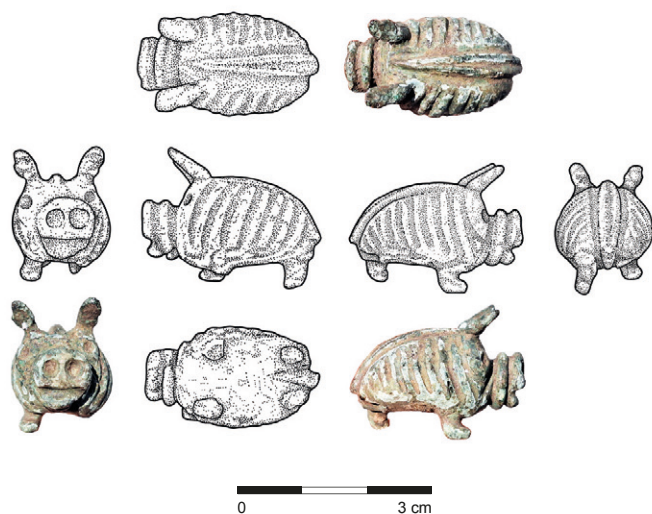

se jednat o ozdobné části větších funkčních předmětů či osobní amulety, což je pravděpodobně případ exempláře z Tovačova, ke kterému bychom na území České republiky stěží hledali přesnou analogii vzhledem ke zcela originálnímu ztvárnění.

Obr. 7. Tovačov. Drobná zvířecí plastika divokého prasátka. Foto Z. Schenk, kresba P. Holcová.

Fig. 7. Tovačov. Small bronze zoomorphic figurine – a wild boar. Photo by Z. Schenk, drawing by P. Holcová.

Literatura

Červinka, I. L. 1902: *Morava za pravěku*. Vlastivěda moravská.

I. Země a lid, svazek II. Brno: Musejní spolek.

Gottwald, A. 1909: Nové nálezy předhistorické z okolí Prostějova a odjinud. *Časopis Vlasteneckého spolku musejního* XXVI, 69–80.

Summary

In 2017, a unique bronze zoomorphic figurine of a wild boar (Fig. 7) was discovered during a metal detector survey in the 'Nad Hliníkem' field (Tovačov cadastral area, Přerov District). The artefact, dated to La Tène period, measures 24 mm in length, 13.9 mm in width, and weights 15.29 g.

Zdeněk Schenk, Tomáš Kulíšek

Ústín (okr. Olomouc)

„Trávníky“.

Doba halštatská. Místo sběru. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: Nepublikováno z důvodu ochrany lokality

Dne 15. června 2024 dlouholetý spolupracovník Archeologického centra Olomouc, p. o., R. Niessner v rámci projektu preventivní archeologie našel při detektorové prospekci hadovitou náušnici z doby halštatské a předal ji Archeologickému centru. Maximální délka činí 18 mm a maximální průměr 6 mm (obr. 8). Jde o typ, který náleží do okruhu kultur východního typu (známé též nepřesně jako skytské), které se na Moravu šířily v období Ha D1 – LT A (625–370 př. Kr.), nejspíše však v pozdní době halštatské (Ha D2 – Ha D3). Nález byl učiněn na katastru obce Ústín – „Trávníky“. Na identické lokalitě se nacházejí hojné keramické nálezy právě z období starší doby železné. Hadovité náušnice byly z území ČR sumarizovány nedávno (Bartík et al. 2017, Fig. 5,

Golec, Fojtík 2020, 190; Fojtík et al. 2020, 193). Nyní známe na Moravě 20 kusů ze 17 lokalit: 1. Čechy pod Kosířem – „Na Hrádkách“, 2. Diváky – „Nedánov“, 3. Držovice – „Horka“, 4. Hovorany – „Kopopiska na Pískách“, 5. Hrubčice – „Ostrov“, 6. Ivančice – „Panovského cihelna“, 7. Kostelec na Hané – „Dolní smoluse“, 8. Kostelec na Hané – „Trnénka“, 9. Měrovice nad Hanou – „Babiny“ (4 ks), 10. Ostrožská Nová Ves – „Padělky“, 11. Plumlov – „Nad Brániskem“, 12. Práche – „U Prosiměřic“, 13. Pustiměř – „Farské“, 14. Rymice – „Újezdy“, 15. Suchohrdly – „nad přehradou II“, 16. Ústín – „Trávníky“, 17. Vranovice – „Háj“. Tyto výrobky poukazují na novou módu a technologii pozdní doby halštatské po roce 550 př. Kr. V doznívající horákovské skupině evidujeme 5 lokalit a v platěnické skupině 11 lokalit. Jádrem výskytu hadovitých náušnic náleží do vekezugské kultury v Karpatské kotlině. Nedávno byly na Moravě rozděleny na dvě skupiny: předměty s původními východními analogiemi (sem patří hlavně jednoduché plasticky nezdobené kusy, též exemplář z Ústína – „Trávníků“) a již moravské invenční modifikace s inovativním výzdobným spektrem (Kozubová, Golec 2020a, Abb. 2; 2020b, 211–214). Měření pomocí XRF bylo provedeno na povrchu na různých místech, vždy 3× a hodnoty byly zprůměrovány, je uvedena též směrodatná odchylka (SO): Ag (53,15 %; SO 6 %), Cu (31,11 %; SO 6,8 %), Au (13,24 %; SO 1,15 %), Fe (0,8 %; SO 0,03 %), Sn (0,78 %; SO 0,08 %), Pb (0,59 %; SO 0,12 %), Ti (0,22 %; SO 0,09 %), Bi (0,1 %; SO 0,01 %). Výsledkem je konstatování, že náušnice má měděné jádro a elektronovou povrchovou úpravu.

Obr. 8. Ústín. Hadovitá náušnice. Foto M. Kalábek, M. Golec.

Fig. 8. Ústín. Snake-like earring. Photo by M. Kalábek, M. Golec.

Literatura

Bartík, J., Čermáková, E., Čistáková, V., Čížmář, I., (†) Čížmář, M., Daňhel, M., Fojtík, P., Frolík, J., Golec, M., Kalábek, M., Klápa, O., Knotek, P., Komoróczy, B., Langová, J., Merta, T., Musil, J., Novák, M., Popelka, M., Rožnovský, D., Říčan, D., Sedláček, R., Schenk, Z., Šín, P., Šmerda, J., Tomešová, B., Válek, D., Vích, D., Vránová, V., Waldhauser, J., Zeman, T. 2017: The Vekezug and other Eastern cultures in the Czech Republic. *Studia archaeologica Brunensia* 22(1), 27–69.

Fojtík, A., Novák, M., Popelka, M. 2020: Čechy pod Kosířem (okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 61(1), 193–194.

Golec, M., Fojtík, P. 2020: *Centrum východohalštatské kultury na střední Moravě*. Archaeologica Olomucensia – Tomus V. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Kozubová, A., Golec, M. 2020a: Aus der Nähe oder aus der Ferne? Zu den hallstattzeitlichen Funden vom östlichen Typ aus Mähren. In: A. Kozubová, E. Makarová, M. Neumann (eds.): *Ultra velum temporis. Venované Jozefovi Bátorovi k 70. narodeninám*. Slovenská archeológia – Supplementum 1. Nitra: Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied, 349–360. Dostupné také z: doi.org/10.31577/slovarch.2020.suppl.1.29.

Kozubová, A., Golec, M. 2020b: Předměty vekezugské kultury a předměty východního typu na Moravě. In: M. Golec, P. Fojtík (ed.): *Centrum východohalštatské kultury na střední Moravě*. Archaeologica Olomucensia – Tomus V. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 210–218.

Summary

On 15 June 2024, a snake-like earring (Fig. 8) was discovered during a metal detector survey at the Ústín – ‘Trávníky’ site (Olomouc District) and subsequently donated to the Archaeological Centre Olomouc. It is the 20th find of its kind in Moravia. XRF analysis revealed a copper core and an electrum surface.

Roman Niessner, Martin Golec, Lukáš Kučera, Marek Kalábek

Viničné Šumice (okr. Brno-venkov)

„Za Humny“, parc. č. 1812/1.

Doba laténská. Hrob. Náhodný zásah/nález. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.2118686N, 16.8237294E

Během výzkumu plochy chystané pro novostavbu mateřské školy ve Viničných Šumicích v trati „Za Humny“, byl v areálu sídliště kultury středodunajských popelnicových polí (viz oddíl Doba bronzová) zachycen i jeden kostrový hrob z doby laténské, s kostrou ženy vybavené dvěma železnými náramky a sponou.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

An inhumation female burial from the La Tène period was discovered during a rescue excavation of a Middle Danube Urnfield culture settlement, carried out in connection with the construction of a kindergarten in Viničné Šumice (Brno-Country District).

Petr Kos

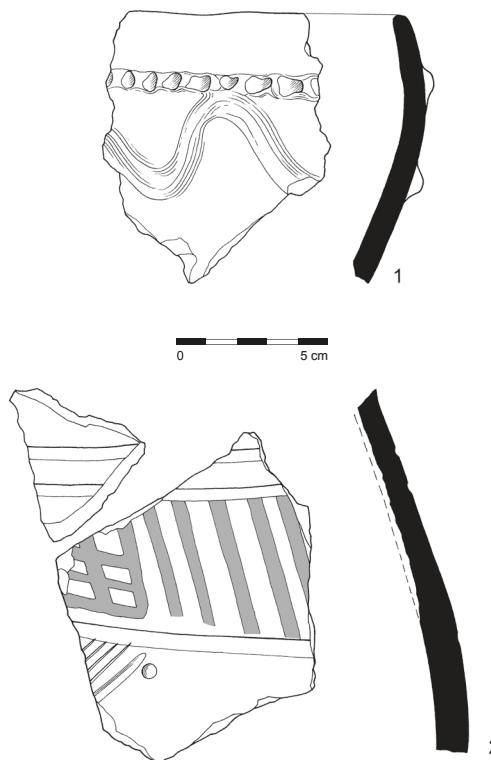
Vrbátky (okr. Prostějov)

intravilán obce, „Za Stoškovým“, parc. č. 216/2.

Platěnická kultura. Sídliště. Sonda. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum a galerie v Prostějově, p. o., přír. č. 311.763–311.766.

Lokalizace: S-JTSK: -551665.92, -1130343.15

Dne 3. září 2024 byl proveden drobný záchranný archeologický výzkum při stavbě „Vrbátky, rozšíření DS NN, Kulhaj (č. stavby 1030084525)“. Jeho výsledkem bylo „znovuobjevení“ již dříve registrované archeologické lokality, uvedené v literatuře pod pomístním názvem „Za Stoškovým“, se zdárným ověřením hned dvou komponent jejího osídlení, a to v období lužické kultury mladší doby bronzové a především platěnické skupiny starší doby železné (např. Gottwald 1929; 1930, 36, obr. 31). Přínosné je nejen upřesnění její chybné lokalizace (viz Procházková 2000, mapa 1, lokalita č. 13), ale i nález velmi zajímavého fragmentu halštatské nádoby – soudkovitého nebo dokonce kotlovitého hrnce zdobeného jen velmi vzácně se objevující plastickou vlnicí (obr. 9), kterou můžeme v prostředí platěnické skupiny východo-halštatské kultury nepochybně považovat za projev „cizích kulturních vlivů“ (k této výzdobě dříve např. Podborský 1957).

Obr. 9. Vrbátky. Halštatská keramika z narušené kulturní vrstvy. Kresba J. Molčíkové.

Fig. 9. Vrbátky. Hallstatt pottery from a disturbed cultural layer. Drawing by J. Molčíková.

Literatura

Gottwald, A. 1929: Sídliště plátenického rázu u Vrbátek. Zvláštní otisk z Časopisu Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci XLI(1–4).

Gottwald, A. 1930: Příspěvky k praehistorii Prostějovska. Doplněk ke knize „Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku“. Prostějov: Antonín Gottwald.

Podborský, V. 1957: Plastická vlnice na platěnické keramice na Moravě. Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity E 2, 5–8.

Procházková, P. 2000: Nejstarší osídlení Duban, Vrbátek a Štětovic. Střední Morava 10, 52–63.

Summary

A minor rescue excavation was carried out on 3 September 2024 in connection with the extension of the low-voltage distribution network in Vrbátky (Prostějov District). The excavation ‘re-identified’ a previously recorded archaeological site, known from the literature under a local name ‘Za Stoškovým’, and confirmed two phases of occupation – the Lusatian culture (Late Bronze Age) and predominantly the Platěnice culture (Early Iron Age). A notable find is a cauldron-shaped pot with applied wave decoration in relief (Fig. 9).

Pavel Fojtík